

přísad potřebných k tavbě rudy. 5. Budování a oprava hrází v tom případě, že budou poškozeny povodní či požárem.

2. Pod hrozbou pokuty, uvedené níže v 5. článku, se zakazuje požadovat od rolníků připsaných ze státní správy ke státním nebo soukromým závodům v závodech jiné práce, než které jsou uvedeny v prvním článku, nařizovat je nebo nutit k nim; rolníkům však není zapovězeno se dobrovolně hlásit na takovou práci za mzdu.

3. Při vykonávání prací popsanych výše v 1. článku postupovat takto: 1. Určovat ke kácení dřeva ty rolníky, kteří žijí od závodů dále než jiní, aby, když již nejsou povinni pracovat s koňským potahem, nemuseli s sebou brát více koní, než kolik potřebují na dopravu k vlastní obživě. 2. Ke kácení dřeva mají rolníci nastupovat od 15. února, dříve je na tuto práci neposílat. Domů se mají vrátit 20. dubna, déle je u této práce nepřidržovat pod hrozbou pokuty, za toto i ono uvedené níže v článku 7. 3. K dovozu vypáleného uhlí z milířů, stejně tak i rud a přísad k tavení určovat rolníky, kteří žijí blíže závodů než jiní, při prvním sněhu. Dříve je na tuto práci neposílat. Domů se mají vracet za posledního sněhu, déle je v této práci nezdržovat pod hrozbou pokuty, za toto i ono uvedené níže v článku 7. 4. Při stavbě nebo opravě přehrad, v případě, kdy přehrada bude poškozena povodní nebo požárem, nemají vydat rozkaz k takové stavbě a opravě podnikatelé, nýbrž kanceláře, když se pravdivým svědectvím přesvědčí, že přehrada byla protržena vodou nebo poškozena ohněm, nikoliv úmyslně či z něčí zvěle.

4. Ačkoliv se tímto rozhodnutím poskytuje rolníkům připsaným k závodům více volného času, potřebného k nezbytně nutnému zemědělství a hospodářství, než dříve, přesto se rozhodujeme pro ulehčení způsobu jejich obživy naříditi zvýšení platu za práci těmto připsaným rolníkům a určujeme tento plat dvakrát vyšší proti starému ustanovení, a to: v letní dny rolníku s koněm po 20 kopejkách, pěšimu po 10 kopejkách, v zimě rolníkům s koněm po 12 a pěšimu po 8 kopejkách za den, s tím přesným předpisem, aby požívali dostatečné mzdy a vydělávali podle přidělené práce, jak zní předešlé nařízení, 1 rubl 70 kopejek na osobu; více než za tolik pracovat nemají a pod hrozbou pokuty, uvedené níže v 7. článku, je k pracím nenutit.

5. Bude-li někdo nutit rolníky připsané k závodům, aby vykonávali jakoukoliv práci, která není předepsána v 1. článku tohoto našeho ukazu, od takového vymáhat za každý den, kdy bylo připsaného rolníka použito k nedovolené práci, peněžitou pokutu ve prospěch postiženého v dvojnásobné výši mzdy uvedené ve 4. článku, kromě peněz, které jsou podle tohoto článku za stanovenou práci určeny.

6. Stejný trest přísluší tehdy, bude-li majitel závodu nutit rolníky připsané k závodům k budování a opravě hrází, mimo dva případy,

uvedené v 1. a 3. článku, tj. protržení vodou nebo poškození požárem, nebo použije-li jich v těchto případech bez povolení a příkazu kanceláře.

7. Kdo bude nutit rolníky připsané k závodům k práci dříve než v uvedenou dobu nebo je přidrží déle, než je určená lhůta, či donutí-li je dělat více, než činí stanovená mez 1 rubl 70 kopejek na osobu, od toho vymáhat za všechny dny, kdy byli tito rolníci přidrženi v práci navíc, dvojnásobek mzdy uvedené ve 4. článku.

...12. Platnost tohoto opatření vztahujeme nejen na státní závody, které jsou ve správě horního kolegia a náleží soukromníkům, nýbrž i na ty, které jsou podřízeny našemu kabinetu, a nařizujeme přesně všechno plnit.

29. DAROVACÍ LISTINA ŠLECHTĚ

Darovací listina šlechtě, vydaná Kateřinou II. 21. dubna 1785, shrnovala všechna privilegia a výsady šlechtě, upevnila její vedoucí postavení ve správě země a hospodářství. Darovací listina šlechtě je jasným projevem diktatury šlechtických statkářů. Text je uveden zkráceně. — Polnoje sobranije zakonov, sv. XXII, č. 16 187, str. 344—358. Chrestomatija po istorii SSSR II, Moskva 1953, str. 240—243.

S novými úspěchy a vzrůstem naší říše, kdy využíváme jak vnitřního, tak i vnějšího klidu na světě, zaměřujeme své činy víc a více k trvalému úkolu poskytnout našim věrným poddaným ve všech potřebných odvětvích vnitřní státní správy pevná a trvalá ustanovení pro rozšíření blahobytu a pořádku v příštích časech; proto uznáváme především za vhodné obrátit svou péči k naší milované, věrně oddané ruské šlechtě, chovající v paměti její výše uvedené zásluhy, horlivost, přičinlivost a neochvějnou věrnost všeruským samovládcům, prokázanou nám samým a našemu trůnu v nejpohnutějších dobách jak v neklidu, tak i v míru. A následující příkladu spravedlnosti, milosrdenství a milosti našich v Bohu odpočívajících předků, kteří okrášlili a proslavili ruský trůn, a vedeni naší vlastní mateřskou láskou i velkou vděčností k ruské šlechtě, podle našeho rozhodnutí a imperátorské vůle nařizujeme, oznamujeme a ustanovujeme a potvrzujeme na paměť rodů, ve prospěch ruské šlechtě, naší služby a říše tyto následující články na věčné časy a nezvratně:

A. O osobních výsadách šlechty

1. Šlechtický titul je výsledkem plynoucím z vlastností a ctností mužů význačných v minulosti, kteří vynikali záslužnými činy, čímž získali, proměňující samu službu v důstojenství, pro své potomstvo urozené jméno.

2. Je nejen prospěšné říši a trůnu, nýbrž i spravedlivé, aby čestný stav urozeného šlechtice se zachoval a upevňoval nezvratně a neporušeně: a proto odedávna, nyní i navěky nechť náleží urozený šlechtický titul...

16. Se šlechtici, kteří slouží v nižších hodnostech našich vojsk, zacházejte při všech trestech tak, jak se podle vojenských pravidel zachází s vyššími důstojnickými hodnostáři.

17. Potomkům urozené ruské šlechty potvrzujeme na věčné časy volnost a svobodu.

18. Šlechtě, která je v naší službě, potvrzujeme právo pokračovat v ní nebo žádat o uvolnění podle pravidel k tomu vydaných.

19. Šlechtě potvrzujeme povolení vstupovat do služeb jiných evropských mocností s námi spojených a odjíždět do ciziny.

20. Protože však urozený šlechtický titul a důstojenství se získávají odedávna, nyní i v budoucnu službou a prací prospěšnou říši i trůnu, a existence ruské šlechty je závislá na bezpečnosti vlasti a trůnu, je v každé takové pro ruskou říši potřebné době, kdy služba šlechty pro společné blaho je potřebná a nezbytná, každý urozený šlechtic povinen na první výzvu samodržavné moci nešetřit námahy ani života pro službu státu...

...26. Šlechtě se potvrzuje právo kupovat vesnice.

27. Šlechtě se potvrzuje právo prodávat ve velkém to, co se u ní na vesnici urodí nebo vyrobí domácími prací.

28. Šlechtě se povoluje mít na vesnici podniky a závody.

29. Šlechtě se povoluje zakládat na jejích dědičných statcích městečka a v nich trhy a výroční trhy v souhlasu se státními zákony, s vědomím generálního gubernátora a gubernských úřadů a s ohledem na to, aby termíny výročních trhů v jejich městečkách byly v souladu s termíny v jiných okolních místech.

30. Šlechtě se potvrzuje právo mít nebo stavět či kupovat domy ve městech a provozovat v nich domácími prací.

...33. Šlechtě se potvrzuje právo vlastnictví nejen na povrch půdy, která jí náleží a která jí byla darována milostivým ukazem z 28. června 1782, nýbrž i právo na všechny minerály skryté v nitru země a vše, co se nalézá ve vodách, jež jí patří, jakož i na všechny kovy z toho vyráběné, zcela a bez výjimky, jak je objasněno v onom ukaze.

34. Šlechtě se potvrzuje právo vlastnictví lesů rostoucích na jejích panstvích a jejich svobodné využití bez omezení, jak je to i vyjádřeno v milostivém ukaze z 22. září 1782.

35. Statkářský dům na vesnici je osvobozen od ubytování vojska.

36. Šlechtic sám je vyňat z osobních daní.

B. O šlechtickém shromáždění, utvoření šlechtického společenství v gubernii a o výsadách šlechtického společenství

37. Naším věrně poddaným šlechticům udělujeme povolení shromáždovat se v té gubernii, ve které mají bydliště, vytvořit šlechtické společenství v každém místodržitelství a užívat níže uvedených práv, výsad, předností a výhod.

38. Šlechta se shromažďuje v gubernii na svolání a s povolením generálního gubernátora nebo gubernátora jak k volbám svěřeným šlechtě, tak i k vyslechnutí návrhů generálního gubernátora nebo gubernátora každé tři roky v zimě.

39. Shromáždění šlechty v místodržitelství se povoluje zvolit gubernského šlechtického maršálka té gubernie a pro tento účel má šlechtické shromáždění navrhnout každé tři roky dva z újezdních šlechtických maršálků panovníkovu místodržiteli nebo správci, a kterého z nich generální gubernátor nebo gubernátor jmenuje, ten bude šlechtickým maršálkem oné gubernie.

40. Podle 64. a 211. článku zákona se újezdní šlechtický maršálek volí šlechtou toho újezdu tajným hlasováním kuličkami každé tři roky.

...47. Šlechtickému shromáždění se povoluje předkládat generálnímu gubernátorovi nebo gubernátorovi zprávy o společných potřebách a prospěchu.

48. Šlechtickému shromáždění se potvrzuje povolení vznášet na základě zákonů svá přání a stížnosti prostřednictvím jeho poslanců jak Senátu, tak i imperátorskému Veličenstvu.

...62. Šlechtickému shromáždění se zakazuje volit do hodností, které se podle nařízení udělují na základě volby, takového šlechtice, jehož důchod z vesnice je menší než 100 rublů a který je mladší 25 let.

63. Šlechtic, který sám nemá v držení vesnici a je mladší 25 let, může se zúčastnit šlechtického shromáždění, nemá však právo hlasovat.

64. V šlechtickém shromáždění může být šlechtic, který vůbec nesloužil nebo, ačkoliv byl ve službě, nedosáhl vyšší důstojnické hodnosti (třebas mu byla vyšší důstojnická hodnost dána při odchodu do výslužby); nesmí však zasedat se zasloužilými, ani nemůže mít právo hlasovat v šlechtickém shromáždění, ani není oprávněn býti volen do těch hodností, které se udělují na základě volby šlechtického shromáždění.